

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

О.С. Істер

МАТЕМАТИКА

5 КЛАС

ВПРАВИ
САМОСТІЙНІ РОБОТИ
ТЕМАТИЧНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЕКСПРЕС-КОНТРОЛЮ

ВИДАННЯ ТРЕТЄ, ПЕРЕРОБЛЕНЕ

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 512.1(075.3)
ББК 22.1я72
I-89

Істер О.С.

I-89 Математика. 5 клас: Вправи. Самостійні роботи. Тематичні контрольні роботи. Завдання для експрес-контролю. Вид 3-є, переробл. / О.С. Істер. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. — 232 с.

ISBN 978-966-10-5192-7

У посібнику запропонована повна добірка матеріалів з математики 5-го класу відповідно до оновленої шкільної програми 2017 року: вправи, рівневі самостійні роботи, тематичні контрольні роботи та завдання для експрес-контролю знань.

Призначений для вчителів, методистів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

УДК 512.1(075.3)
ББК 22.1я72

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

ISBN 978-966-10-5192-7

© Навчальна книга – Богдан, 2018

ПЕРЕДМОВА

Посібник містить дидактичні матеріали з курсу математики 5-го класу відповідно до оновленої програми 2017 року: 1460 вправ, 18 рівневих самостійних робіт, кожна з яких подана у 6 варіантах (три рівні по два рівноцінні варіанти); 10 тематичних контрольних робіт, кожна з яких подана у двох рівноцінних варіантах, та 9 наборів завдань для проведення рівневого експрес-контролю знань (кожен у двох варіантах).

Назви розділів та пунктів посібника відповідають назвам тем програми, тому посібник легко адаптується до підручників: Істер О.С. «Математика – 5», Тарасенкова Н.А та інші «Математика – 5», Мерзляк А.Г. та інші «Математика – 5». Для зручності користування посібником у назві кожної самостійної роботи, тематичної контрольної роботи чи завдання для експрес-контролю знань відбито їхню тематику. В кінці посібника наведено відповіді та вказівки до більшості вправ. До самостійних, тематичних контрольних робіт та завдань для експрес-контролю знань відповіді відсутні. Тому вчитель, придбавши посібник на весь клас (або один примірник на парту), може використовувати його під час будь-якого уроку (закріплення нових знань, перевірки знань, експрес-контролю знань тощо).

Нижче розглянемо деякі особливості посібника та роботи з ним.

1. Вправи. Посібник містить вправи для класних і домашніх робіт. Вправи, рекомендовані для домашнього виконання, відзначені (номери вправ подані на темному фоні). Задачі, позначені кружечком (°), відповідають початковому та середньому рівням навчальних досягнень; задачі без цієї позначки — достатньому та високому рівням навчальних досягнень. Достатня кількість вправ дасть змогу вчителю використовувати посібник практично на кожному уроці та давати з нього домашні завдання. Автор вирішив необхідним включити у посібник вправи на теми «Комбінаторні задачі», «Многокутник та його периметр» та «Рівні фігури», які було вилучено під час оновлення програми, та пропонує ці вправи розглянути на факультативних та додаткових заняттях. Також у посібник включено вправи не лише на тему «Види трикутників за кутами» (яка залишилася у програмі), а й на тему «Види трикутників за сторонами» (яку було вилучено), проте автор пропонує не включати задачі з останньої з цих тем до перевірочних робіт, а розглянути на уроках оглядово та, по можливості, розв'язати декілька задач.

2. Самостійні роботи. У посібнику подано добірку рівневих самостійних робіт. Вони позначені буквою С з відповідним номером. Після номера вказано одну з літер А, Б або В (наприклад, С–2Б) відповідно до рівня цієї роботи:

А — самостійна робота, що відповідає початковому та середньому рівням навчальних досягнень;

Б — самостійна робота, що відповідає достатньому рівню навчальних досягнень;

В — самостійна робота, що відповідає високому рівню навчальних досягнень.

Для кожного рівня подано два рівноцінні варіанти. Кожна самостійна робота містить 3 завдання і розрахована на 15–30 хв (залежно від теми). Самостійні роботи мають, як правило, навчальний характер і не призначені для оцінювання знань учнів. Якщо вчитель захоче оцінити роботу, то кожне завдання рівня А автор пропонує оцінювати у 2 бали, рівня Б — в 3 бали, рівня В — в 4 бали. Таким чином, максимальна оцінка за роботу рівня А — 6 балів, рівня Б — 9 балів, рівня В — 12 балів. Під час оцінювання кожного завдання вчитель може застосовувати систему, що подана нижче (для оцінювання тематичної контрольної роботи). Рівень самостійної роботи, що виконує учень, як правило, визначає вчитель.

3. Тематичні контрольні роботи (надалі — **ТКР**). Кожна ТКР містить як завдання, що відповідають початковому та середньому рівням навчальних досягнень (вони позначені кружечками), так і завдання, що відповідають достатньому та високому рівням навчальних досягнень. Усі завдання оцінено в балах таким чином, що *максимальна оцінка за ТКР дорівнює 12 балам*. Кожна ТКР розрахована на один урок (45 хв). Звичайно, вчитель може збільшити або зменшити як кількість ТКР, так і кількість завдань у кожній ТКР, змінивши при цьому оцінювання в балах таким чином, щоб сума балів дорівнювала 12.

Автор пропонує на першому етапі вести оцінювання *кожного завдання* у звичній для вчителя математики системі «плюс-мінус»:

«+» (плюс) — учень повністю розв'язав завдання;

« \pm » (плюс-мінус) — хід розв'язування завдання правильний, але допущено помилки логічного або обчислювального характеру, які привели до неправильної відповіді;

« \mp » (мінус-плюс) — завдання не закінчено, але учень суттєво наблизився до повного розв'язання, виконавши не менше його половини;

«-» (мінус) — учень почав розв'язувати правильно (наприклад, зробив рисунок, записав фрагмент розв'язання), але виконав завдання менше ніж наполовину;

«0» (нуль) — учень не починав завдання або почав неправильно.

На другому етапі вчитель переводить оцінку із системи «плюс-мінус» у бали. Пропонується наступна шкала.

Максимальний бал за завдання	Оцінки в системі “плюс-мінус”.			
	Переведення в бали			
	+	±	∓	-
1	1	0,5	0,5	0
2	2	1,5	1	0,5
3	3	2–2,5	1–1,5	0,5
4	4	3	2	1

Природним є те, що оцінкою роботи є сума балів, отримана учнем за виконання кожного завдання окремо. Якщо сумою є неціле число (а саме — це число має п'ять десятих), то користуємося звичним правилом округлювання (наприклад, $9,5 \approx 10$).

4. Завдання для експрес-контролю (надалі — **ЕК**). Якщо учень пропустив урок, на якому проводилася ТКР, йому можна запропонувати рівневі завдання для ЕК. Автор пропонує вчителю спочатку визначити середню поточну оцінку учня, яка враховує відповіді біля дошки, ведення зошита тощо; а потім запропонувати учневі завдання ЕК на один рівень вищий за рівень середньої поточної оцінки. Кожен із рівнів, що відповідає рівням навчальних досягнень (середньому, достатньому та високому), містить завдання, сума балів яких дорівнює 3. Кожне завдання вчитель оцінює у системі «плюс-мінус», а потім переводить у бали (див. табл. вище).

Якщо під час ЕК учень бездоганно виконав завдання середнього чи достатнього рівня, то вчитель може запропонувати йому завдання більш високого рівня.

Сума середньої поточної оцінки та балів, набраних під час ЕК, може враховуватися вчителем при виставленні оцінки за тему як оцінка, отримана іншими учнями під час ТКР, або якимось іншим чином на розсуд учителя.

Відвідайте наші сторінки в Інтернеті <http://www.ister.in.ua/>
і <http://www.bohdan-books.com/>

Бажаємо успіхів!

ВПРАВИ

I. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО У 1–4 КЛАСАХ

- 1°. (Усно) Прочитай числа:
1) 7 149; 2) 12 003; 3) 419 109;
4) 300 030; 5) 41 290; 6) 702 702.
- 2°. Наведи приклад чисел, у яких:
1) цифра 2 — це цифра сотень;
2) цифра 8 — це цифра десятків тисяч.
- 3°. Наведи приклад чисел, у яких:
1) цифра 5 — це цифра десятків;
2) цифра 8 — це цифра сотень тисяч.
- 4°. Обчисли:
1) $2\ 713 + 4\ 592$; 2) $12\ 398 + 7\ 389$;
3) $14\ 075 - 8\ 392$; 4) $145\ 001 - 129\ 378$.
- 5°. Обчисли:
1) $4\ 792 + 5\ 149$; 2) $37\ 012 + 4\ 799$;
3) $12\ 082 - 4\ 495$; 4) $137\ 002 - 112\ 497$.
- 6°. Заповни клітинки так, щоб утворилися правильні співвідношення:
1) $5\ \text{км}\ 123\ \text{м} = \boxed{}\ \text{м}$; 2) $2\ \text{дм}\ 3\ \text{см} = \boxed{}\ \text{см}$;
3) $7\ \text{т}\ 8\ \text{ц} = \boxed{}\ \text{ц}$; 4) $7\ \text{кг}\ 118\ \text{г} = \boxed{}\ \text{г}$;
5) $3\ \text{год}\ 12\ \text{хв} = \boxed{}\ \text{хв}$; 6) $5\ \text{грн}\ 18\ \text{коп.} = \boxed{}\ \text{коп.}$
- 7°. Заповни пропуски числами так, щоб утворилися правильні співвідношення:
1) $3\ \text{м}\ 18\ \text{см} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{см}$; 2) $5\ \text{см}\ 3\ \text{мм} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{мм}$;
3) $5\ \text{ц}\ 12\ \text{кг} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{кг}$; 4) $5\ \text{хв}\ 13\ \text{с} = \underline{\hspace{2cm}}\ \text{с}$.
- 8°. Першого дня учень розв'язав 12 рівнянь, а другого — на 3 рівняння менше. Скільки рівнянь розв'язав учень за два дні?

- 22°** Виконай дії:
1) $2\ 128 : 76 + 14 \cdot 17$; 2) $(565 - 23 \cdot 14) : (316 - 289)$.
- 23°** Обчисли значення виразу $a + b : 9$, якщо $a = 3\ 719$; $b = 189$.
- 24°** Обчисли значення виразу $x - y : 5$, якщо $x = 4\ 317$; $y = 575$.
- 25.** Вантажопідйомність потужного вантажного автомобіля 8 т. Скільки рейсів повинні зробити 10 таких автомобілів, щоб завантажити кам'яним вугіллям поїзд, у якому 24 вагони, якщо місткість одного вагона 50 т?
- 26.** Велосипедист, швидкість якого 15 км/год, долає відстань від міста до села за 3 години. Скільки годин для подолання цієї відстані необхідно спортсменові на роликкових ковзанах, якщо його швидкість на 6 км/год менша від швидкості велосипедиста?
- 27.** Довжина саду прямокутної форми 24 м, а ширина — 15 м. Троянди займають $\frac{3}{8}$ площі саду, а решту площі засаджено деревами. Яку площу саду відведено під дерева?
- 28.** З дитячого конструктора побудували модель стадіону у формі прямокутника, довжина якого 36 см, а ширина — 20 см. $\frac{2}{9}$ площі стадіона побудовано з деталей білого кольору, а решту — з деталей зеленого кольору. Яку площу займають деталі зеленого кольору?
- 29.** В Україні проголошено незалежність 24 серпня 1991 року. Скільки часу пройшло з того часу до сьогоднішнього дня? Відповідь подати в роках, місяцях та днях.
- 30.** Видатний український філософ, письменник-просвітитель Григорій Савович Сковорода народився 3 грудня 1722 р., а помер 9 листопада 1794 р. Скільки років, місяців, днів прожив Григорій Сковорода?

II. НАТУРАЛЬНІ ЧИСЛА І ДІЇ З НИМИ. ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ І ВЕЛИЧИНИ

Натуральні числа. Число нуль. Цифри. Десятковий запис натуральних чисел

31°. Прочитай числа:

1) 1 317 929;	2) 17 000 257;
3) 7 819 372 105;	4) 13 025 317 000.

32°. Запиши словами числа:

1) 7 217 397;	2) 14 000 137;
3) 8 159 497 206;	4) 27 319 405 000.

33°. Запиши цифрами число:

- 1) 3 мільйони 217 тисяч 13;
- 2) 17 мільярдів 807 мільйонів 159 тисяч;
- 3) п'ять мільйонів двадцять дев'ять;
- 4) двадцять п'ять мільярдів тринадцять мільйонів триста сімдесят дві тисячі вісімсот.

34°. Запиши цифрами число:

- 1) 15 мільйонів 317 тисяч 18;
- 2) 27 мільярдів 115 мільйонів 12 тисяч 8;
- 3) сім мільйонів триста п'ять;
- 4) дванадцять мільярдів сто п'ять мільйонів вісімсот дев'ять тисяч дев'ятнадцять.

35°. Скільки існує цифр? А одноцифрових натуральних чисел?

36°. Запиши і прочитай число, яке утворилося, якщо записати число 317 підряд:

1) два рази;	2) три рази;	3) чотири рази.

37°. Запиши число 32 підряд:

1) два рази;	2) три рази;	3) чотири рази;	4) п'ять разів.
- Яке число утворилося? Скільки воно має мільярдів, мільйонів, тисяч, одиниць?

38°. У скільки разів одиниця кожного наступного розряду більша за одиницю попереднього розряду?

39°. Знайди різницю між найбільшим натуральним чотирицифровим числом і найменшим натуральним трицифровим числом.

40. Знайди суму найменшого натурального чотирицифрового числа і найбільшого натурального трицифрового числа.
41. Запиши число у вигляді суми розрядних доданків:
1) 3 012 005; 2) 271 000 030.
42. Запиши число у вигляді суми розрядних доданків:
1) 17 307 020; 2) 201 201 001.
43. Запиши число, яке:
1) на 2 більше за найменше п'ятицифрове число;
2) на 3 менше від найменшого шестицифрового числа;
3) на 5 більше за найбільше семицифрове число;
4) на 6 менше від найбільшого восьмицифрового числа.
44. Запиши число, яке:
1) на 5 більше за найбільше п'ятицифрове число;
2) на 2 менше від найбільшого шестицифрового числа;
3) на 3 більше за найменше семицифрове число;
4) на 4 менше від найменшого восьмицифрового числа.
45. Запиши за допомогою римської нумерації число:
1) 8; 2) 13; 3) 21;
4) 29; 5) 49; 6) 53.
46. Запиши за допомогою римської нумерації число:
1) 4; 2) 12; 3) 23;
4) 28; 5) 39; 6) 51.
47. Запиши арабськими цифрами число:
1) V; 2) XI; 3) XIX;
4) XXIV; 5) XXXII; 6) XLIX.
48. Запиши арабськими цифрами число:
1) II; 2) IX; 3) XVIII;
4) XXVII; 5) XXXVIII; 6) LIX.
49. Знайди суму найбільшого і найменшого трицифрових чисел, записаних за допомогою цифр 0, 3 і 5 (у кожному із чисел кожна цифра може бути використана лише раз).
50. Знайди різницю між найбільшим і найменшим трицифровими числами, записаними за допомогою цифр 0, 2 і 8 (у кожному із чисел кожна цифра може бути використана лише раз).

- 62°.** Розташуй числа 7 392; 7 839; 7 923; 8 001; 5 795 у порядку зростання.
- 63°.** Розташуй числа 5 942; 5 924; 5 492; 4 998; 6 001 у порядку спадання.
- 64°.** Які натуральні числа задовольняють нерівність:
1) $x < 3$; 2) $7 > x + 2$?
- 65°.** Які натуральні числа задовольняють нерівність:
1) $5 > x$; 2) $x - 3 < 6$?
- 66°.** Постав замість зірочки таку цифру, щоб утворилася правильна нерівність:
1) $2\ 372 < 2\ 37*$; 2) $4\ 957 > 4\ 95*$;
3) $1\ 7*5 > 1\ 738$; 4) $2\ 9*3 < 2\ 945$.
- 67°.** Постав замість зірочки таку цифру, щоб утворилася правильна нерівність:
1) $4\ 72* < 4\ 725$; 2) $3\ 94* > 3\ 943$;
3) $3\ 942 < 3\ 9*5$; 4) $4\ 783 > 4\ 7*5$.
- 68°.** Порівняй:
1) 3 кг 115 г і 3 092 г; 2) 18 ц і 2 т;
3) 1 т 13 кг і 1 130 кг; 4) 3 км 143 м і 3 043 м;
5) 5 см 3 мм і 54 мм; 6) 7 год 13 хв і 450 хв;
7) 8 хв 13 с і 482 с; 8) 12 грн 5 коп. і 1 250 коп.
- 69°.** Порівняй:
1) 2 т 118 кг і 2 181 кг; 2) 5 кг і 4 918 г;
3) 7 341 м і 7 км 413 м; 4) 5 дм 3 см і 57 см;
5) 5 год 13 хв і 308 хв; 6) 12 грн і 1 207 коп.
- 70.** Порівняй значення виразів $4\ 203 : 9 + 13$ і $(317 - 215) \cdot 5$.
- 71.** Порівняй значення виразів $17 \cdot 23 - 19$ і $(256 + 522) : 2$.
- 72.** Скільки є натуральних чисел, які:
1) більші за 5 113 і менші від 5 118;
2) менші від 4 117 і більші за 4 116?
- 73.** Скільки є натуральних чисел, які:
1) менші від 9 272 і більші за 9 265;
2) більші за 5 198 і менші від 5 199?
- 74.** Які натуральні числа задовольняють подвійну нерівність:
1) $13 < x < 17$; 2) $24 < x + 3 < 27$?

- 75.** Які натуральні числа задовольняють подвійну нерівність:
1) $21 < x < 23$; 2) $19 < x - 2 < 25$?
- 76.** Напиши всі натуральні числа, які більші за 792 і менші від 917, що містять у розряді десятків цифру 7.
- 77.** Напиши всі натуральні числа, які більші за 595 і менші від 697, що містять у розряді одиниць цифру 1.
- 78.** У числі стерли кілька цифр і замість них поставили зірочки. Порівняй ці числа:
1) 41 *** і 42 ***; 2) ** *2* і 9 ***;
3) 3* 7** і 39 8**; 4) 91 *** і *0 549.
- 79.** У числі стерли кілька цифр і замість них поставили зірочки. Порівняй ці числа:
1) 37 *** і 35 ***; 2) * 8** і ** 1**;
3) 2* 5** і 20 1**; 4) 8* 6** і 89 7**.
- 80.** Віднови стерті цифри $5784 < *9* < 57*1$ так, щоб подвійна нерівність була правильною.
- 81.** Запиши за допомогою цифр 3; 5 і 8 у порядку спадання всі трицифрові числа, якщо цифри у записі кожного з чисел не повторюються.
- 82.** Запиши за допомогою цифр 2; 7 і 9 у порядку зростання всі трицифрові числа, якщо цифри у записі кожного з чисел не повторюються.

Додавання натуральних чисел. Властивості додавання

- 83.** Виконай додавання:
1) $68\ 935 + 64\ 367$;
2) $27\ 247 + 52\ 753$;
3) $7\ 572\ 302\ 476 + 5\ 837\ 810\ 749$;
4) $84\ 708\ 907 + 6\ 712\ 399\ 736$;
5) $27\ 834\ 890\ 563 + 5\ 387\ 321\ 056$;
6) $4\ 087\ 657\ 707 + 41\ 876\ 577$.
- 84.** Знайди значення суми:
1) $79\ 537 + 54\ 818$;
2) $138\ 756 + 589\ 445$;
3) $8\ 300\ 005\ 796 + 7\ 900\ 095\ 408$;
4) $7\ 495\ 392\ 712 + 79\ 509\ 308$;

5) $8\,688\,323\,051 + 84\,516\,826\,989$;

6) $29\,247\,523\,841 + 5\,387\,689\,337$.

85°. Обчисли:

1) $417\,213\,492 + 12\,003\,005 + 17\,219$;

2) $1\,318\,392\,001 + 100\,005\,007 + 249\,495$.

86°. Виконай додавання:

1) $319\,542\,012 + 32\,013\,201 + 39\,415$;

2) $2\,219\,218\,002 + 200\,017\,001 + 347\,519$.

87°. Збільш число 39 417 на 5 397.**88°.** Знайди число, яке більше за 42 719 на 6 392.**89°.** За перший день яхта «Біда» пропливла 140 км, а за другим — на 28 км більше, ніж за перший. Скільки кілометрів пропливла яхта «Біда» за два дні?**90°.** Чіп і Дейл збирали гриби. Чіп зібрав 28 грибів, а Дейл — на 7 грибів більше. Скільки грибів збрали двоє друзів разом?**91°.** Виконай обчислення найзручнішим способом:

1) $471 + 1\,298 + 529$; 2) $(324 + 529) + 676$;

3) $8\,703 + (10\,300 + 1\,297)$; 4) $412 + 375 + 588 + 625$.

92°. Обчисли найзручнішим способом:

1) $572 + 2\,113 + 428$; 2) $(413 + 675) + 587$;

3) $2\,451 + (10\,800 + 7\,549)$; 4) $516 + 125 + 875 + 484$.

93°. Знайди значення виразу:

1) $4\,792 + x$, якщо $x = 5\,979$;

2) $a + 12\,319 + b$, якщо $a = 15\,918$; $b = 7\,001$.

94°. Знайди значення виразу:

1) $5\,389 + a$, якщо $a = 6\,197$;

2) $x + 13\,718 + y$, якщо $x = 19\,382$; $y = 5\,002$.

95°. Знайди суму:

1) $5\,м\,13\,см + 4\,м\,89\,см$;

2) $3\,кг\,219\,г + 7\,кг\,382\,г$.

96°. Знайди суму:

1) $7\,м\,29\,см + 3\,м\,82\,см$;

2) $5\,т\,312\,кг + 7\,т\,489\,кг$.

97. На першій полиці 20 книжок, що на 3 книжки менше, ніж на другій. На третій полиці книжок на 5 більше, ніж на першій і другій разом. Скільки книжок було на трьох полицях разом?**98.** В одній школі навчаються 48 п'ятикласників, що на 2 п'ятикласника менше, ніж у другій школі. А у третій школі навчається на

З п'ятикласники більше, ніж у другій. Скільки п'ятикласників навчається у цих трьох школах разом?

99. У клітинки постав цифри так, щоб додавання було виконано правильно:

$$\begin{array}{r} 1) \quad 4 \square 7 \square 8 \square \\ + \quad \square 2 \square 3 \square 7 \\ \hline 1 0 0 0 0 0 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2) \quad 2 3 \square \square 4 2 \\ + \quad 4 5 3 7 \square \square \\ \hline \square \square 4 7 9 8 \end{array}$$

100. Замість зірочок постав цифри так, щоб додавання було виконано правильно:

$$\begin{array}{r} 1) \quad * 5 * 6 * 7 \\ + \quad 1 * 2 * 3 * \\ \hline 1 0 0 0 0 0 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2) \quad 1 2 * * 3 4 \\ + \quad 5 6 7 8 * * \\ \hline * * 0 0 0 0 \end{array}$$

101. Спрости вираз:

1) $(27 + x) + 73$;

2) $a + 17\,293 + 2\,707$.

102. Спрости вираз:

1) $(y + 18) + 82$;

2) $3\,805 + 6\,195 + b$.

103. Спрости вираз $(27 + a) + (173 + 18)$ та знайди його значення, якщо $a = 282$.

104. Спрости вираз $(47 + x) + 53$ та знайди його значення, якщо $x = 792$.

105. Знайди суму:

1) 5 год 48 хв + 3 год 29 хв;

2) 3 год 58 хв + 7 год 8 хв.

106. Знайди суму:

1) 2 год 39 хв + 4 год 25 хв;

2) 8 год 7 хв + 2 год 54 хв.

107. Як зміниться сума, якщо один із доданків:

1) збільшити на 8;

2) зменшити на 5;

3) збільшити на 3, а другий — на 4;

4) збільшити на 8, а другий — зменшити на 5;

5) зменшити на 3, а другий — зменшити на 7;

6) збільшити на 5, а другий — зменшити на 7?

108. Як зміниться сума, якщо один із доданків:

1) збільшити на 7;

2) зменшити на 9;

3) збільшити на 3, а другий — на 9;

4) збільшити на 3, а другий — зменшити на 3;

5) збільшити на 9, а другий — зменшити на 7;

6) зменшити на 2, а другий — зменшити на 5?

109. Перенеси у зошит рис. 1 і впиши в кружечки натуральні числа від 1 до 10 так, щоб сума чотирьох чисел у вершинах кожного з чотирикутників дорівнювала 25.

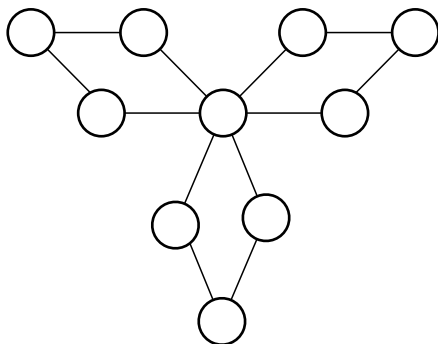

Рис. 1

110. Сума двох натуральних чисел дорівнює 631. Якого найменшого значення може набувати більше з цих чисел?

111. Сума двох натуральних чисел дорівнює 573. Якого найбільшого значення може набувати менше з цих чисел?

112. Сергій склав із цифр 6, 7 і 2 трицифрове число, використовуючи кожен цифру лише один раз. Іван склав із цих самих цифр інше трицифрове число, також використовуючи кожен цифру лише один раз. Потім хлопці додали ці числа. Знайди отриману суму, якщо вона виявилася найбільшою з усіх можливих.

113. Знайди суму усіх трицифрових чисел, які можна записати, використовуючи по одному разу в кожному із чисел цифри 1; 2 і 3.

114. Знайди суму усіх трицифрових чисел, які можна записати, використовуючи по одному разу в кожному із чисел цифри 0; 4 і 7.

Віднімання натуральних чисел

115°. Виконай віднімання і зроби перевірку:

- 1) $475\ 843 - 386\ 927$; 2) $19\ 000\ 001 - 287\ 654$.

116°. Виконай віднімання і зроби перевірку:

- 1) $372\ 003 - 25\ 397$; 2) $20\ 803\ 930 - 381\ 673$.

117°. Знайди значення різниці:

- 1) $8\ 003\ 555\ 422 - 3\ 449\ 757\ 644$;
 2) $4\ 000\ 000\ 018 - 878\ 866\ 699$;
 3) $9\ 050\ 096\ 320 - 8\ 838\ 107\ 048$;
 4) $5\ 600\ 500\ 400 - 6\ 897\ 564$.